Ч. 278. Второк 27 (14) грудня 1910. Рік XX.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.
РЕДАКЦИЯ і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 10.
ПИСЬМА приймають ся лиш франковані.
РУКОПИСИ звертають ся лиш на окреме жадане і за зложеним оплати почт.
РЕКЛЯМАЦИЇ незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників пасаж Гавсмана 9 і в ц.к. Старостивах на провинциї:
на цілий рік К 4·80
на пів року К 2·40
на чверть року К 1·20
місячно . . . . К —·40
Поодиноке число 2 с.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік К 10·80
на пів року К 5·40
на чверть р. К 2·70
місячно . . . К —·90
Поодиноке число 6 с.

В справі спису населеня.

Урядова „Gazeta Lwowska“ пише:

Позаяк дійшло до відомости ц. к. Міністерства справ внутрішних, що розповсюднений є намір наліплювання на списових друках марок (наліпок), котрі мають служити до означеня приналежности конскрибованого під взглядом народности, оповістило ц. к. Міністерство рескриптом з дня 19 с. м. ч. 43.512, що наліплюване таких „списових марок“ на списових аркушах, а особливо на картах заявляючих не може бути рішучо допущене, бо всї списові друки суть призначені виключно для урядових цїлий, а конечне скоре перероблене цїлого материялу для цїлий статистики було би просто унеможливлене, коли би списові формулярі були ужиті до инших уміщень, як до тих, котрих вимагають причини і поученя.

Вісти політичні.

Подорож Архикн. Франца Фердинанда до Будапешту. — Ческо-нїмецка угода. — Австро-угорский банк.

Найдост. Архикн. Франц Фердинанд, котрий тепер перебуває в замку Конопішт і там переведе в родиннім крузї сьвяточні днї, прибуде дня 28 с. м. до Віденя і того самого дня о годинї 10 мін. 40 вечером поспішним поїздом виде до Будапешту, куди прибуде слідуючого дня 29 с. м. о годинї 6 рано.

Супроводити будуть Найд. Архикнязя в тій подорожи: вел. гофмайстер бар. Румерскірх і директор Архикняжої канцеляриї войскової прибічний ад'ютант підполковник Аренав-Брош.

Дня 29 с. м. Найдост. Архикнязь яко заступник Найясн. Пана прийме Делеґациї в такім як вже звістно порядку: О год. 11-ій перед полуднем Делеґацию австрийску ради державної, а о год. 12 в полудне Делеґацию угорского сойму. При принятю буде відчитана Найв. престольна бесїда. Принятє відбуде ся в Білій сали великих апартаментів королївского замку в Будї.

В принятю возьмуть участь між иншими: великі шамбеляни австрийский і угорский, капітан королївскої угорскої ґвардиї прибічної трабантів, капітан шкадрони прибічної ґвардиї, спільні Міністри, Президенти кабінетів, Президенти Делеґаций австрийскої і угорскої, члени обох Делеґаций і угорский маршалок Двора.

Дня 29. с. м. по полудни виде Найдост. Архикнязь Франц Фердинанд назад до Віденя, а звідтам до Конопішт.

До „Polit. Korresp.“ пишуть з Будапешту: Заповіджене прибутє Найдост. Архик. Франца Фердинанда для відкритя сесиї Делеґаций стрітило ся у всїх без виїмку кругах з ознаками щирої симпатиї. Узнають в тім перед усім великодушний акт монаршої ласкавости, бо було личним бажанем Короля, аби Найдост. Архикнязь Франц Фердинанд зближив ся до політичного житя угорского народа. Іагально то так розуміють, що заповіджена, хоч коротка гостина Найдост. Архикнязя буде першим кроком в тім напрямі.

Независимо від тих обставин гостина Найд. Архикнязя в Будапештї прибирає ще й тим високої політичної ваги, що є немов би видимим знаком підпори Найвисших кругів, на яку можуть числити згуртовані коло прапору з р. 1867 сторонництва і правительство, опираючи на ній свою політичну проґраму.

Готовість, з якою Найдост. Архикнязь вдоволює бажане Короля, піднимаючись подорожи до Будапешту, можна толкувати також як доказ, що консолїдацию політичних відносин на основі проґрами з р. 1867 треба уважати вже довершеною і що нема побоюваня, аби бодай в недалекій будучности той напрям міг змінити ся.

В пятницю відбула ся в Празї в великій тайнї конференция ческих і нїмецких провід-

7)

ДЕЩО з ТЕХНІКИ.

(Написав — К. Вербин).

(Дальше).

Значну зміну у фабрикациї машин до їздженя зробив колодійский челядник Мішод (Michaud) в Парижи. Одного дня дістав він до направи стару машину Драйза і він взяв ся до неї з тим природним льоґічно розважаючим розумом, який стрічаємо нераз у таких людий, у котрих того найменше сподїваємо ся. Він робив всїлякі проби і остаточно впав на ту гадку, щоби до сприх колеса приправити кусень дерева так, щоби на то дерево можна було потискати і щоби оно обертало колесо. Одні кажуть дальше, що Мішод приправив ще дві корби, на котрі можна було потискати ногами і так порушати цїлу машину; другі знов, именно Нїмцї обстають при тім, що тоті корби до натисканя ногами видумав не Мішод але якийсь Филип Фішер, фабрикант інструментів в Швайнфуртї.

До того самого що Мішод дійшов і якийсь Ляльман (Lallement), що був звичайним собі робітником в Понт-а-Мосу, хоч один другого не знали. Але Мішод дійшов скорше до цїли, бо завів собі малу майстерню, в котрій виробляв машини до їздженя. В 1863 р. прийшов Ляльман до Парижа і став на роботу у Мішода, але зневохочений покинув рідний край і виїхав до Америки, звідки вернув аж в 1866 р. Тимчасом Мішод уліпшив ще ліпше свій винахід, бо до давної машини придумав ще гальму.

Машина Мішода звернула була вже в 1862 р. на другій льондоньскій виставі в кришталовій палатї загальну увагу на себе і була відтак на другій всесьвітній виставі в Парижи в 1867 р. загальним предметом подиву. На основі своїх успіхів на тій другій виставі давний челядник колодійский перемінив свою малу майстерню на величезну фабрику, в котрій небавком працювало більше як 500 робітників. Мішодові колеса до їзди верхом стали небавком всюди звістні і всюди за ними допитували ся. Та й бідному Ляльманови щось дістало ся. Єго приятель Джемі в Америцї продав єго „патент“ і прислав єму 10.000 франків. За ту нужденну заплату заробили другі на єго винаходї грубі мілїони.

Аж доси сягає істория первістного винаходу машини до їздженя верхом на колесах власною силою чоловіка. Що тепер слїдувало, то були лиш всїлякі уліпшеня, котрі остаточно довели згадані машини до такого стану, в якім они тепер знаходять ся. Тут не місце розписувати ся о всїх тих уліпшенях; длятого згадаємо лиш про найважнїйші, такі, котрі завели значні зміни в тих новомодних приладах до їзди власною силою чоловіка.

Отже насамперед настала зміна в колесах. Первістно були в тих приладах зовсім деревляні колеса; пізнїйше роблено зелїзні з деревляними сприхами, відтак цїлі зелїзні а накінець сталеві. Особливо в Анґлїї уліпшувано сї прилади. В 1867 р. зробив Анґлїєць Мадізон перше колесо з дротяними сприхами. В 1869 р. відбували ся в Анґлїї перегони на вельоципедах і якийсь Тевенон побідив всїх своїх суперників, між котрими були найліпші циклїсти або наколесники з цїлої Франциї і Анґлїї. По перегонах стверджено, що єго колеса були обведені двома грубими пасками ґумовими. Тевенови відмовлено визначеної нагороди, але їзда на колесї зробила величезний поступ, бо від тепер закладано на колеса ґумові обручі. В сїм роцї придумано у Франциї т. зв. кулисте ложе, при помочи котрого можна якійсь части машини надавати оборот на всї боки. В сїм случаю одна часть машини кінчить ся круглою головкою, котра входить в порожне кругле в серединї ложе, подібно, як би хтось кулак одної руки вложив в жменю другої руки і обертав на всї боки.

Від сего часу аж до францужско-нїмецкої війни настала в уліпшенях вельоципедів застоя; але зараз по тій війнї їзда на колесї прибрала була так великі розміри, що префект паризкої полициї Реноль видів ся змушеним видати в 1874 р. перше урядове розпорядженє що до уживаня і їзди вельоципедами. В сїм розпорядженю поставлено вельоципеди на рівнї з возами і длятого видано там постанови що до скорости і уживаня ліхтарень.

Рік 1875 приніс знов значне уліпшене. Підчас коли в первістних вельоципедах т. зв. дзвони колеса т. є. ті части, з котрих складає ся колесо а котрі спочивають на сприхах, роблено з дерева а пізнїйше заступлено їх зелїз-

ників — з успішним вислідом. Ухвалено старати ся, щоби сойм скликаний на одно засїданє, ухвалив краєві конечности з коротким реченцем і вибрав перманентну комісию, котра до тої пори має закінчити свої національно-політичні працї. Сей плян мусить бути ще апробований поодинокими клюбами посольскими. Надіють ся, що й чеські радикали возмуть участь в конференциях.

Супротив того, що справа банкової провізориї відпала з порядку дневного угорского сойму, гадають, що угорске правительство повідомить банк, що привілею видаваня банкнотів і т. и. не дасть жадному иншому банкови. Справа була вже раз так само полагоджена в р. 1899. Як в такім случаю поступило би австрийске правительство, ще не відомо.

Новинки.

Львів, дня 26-го грудня 1910.

— Іменованя. Президия кр. Дирекциї скарбу іменувала концепистів скарбових: Вол. Кропачека, Льоні Ходоровского, Ант. Маєвского, Ем. Турчмановича, Іляр. Доманїка, Фр. Шанка, др. Й. Голду, дра Йос. Кармовского, Ів. Гошовского, Д. Мороза, Вол. Ковбланського, дра Ал. Крайця, дра Ст. Козака, Брон. Тренчака, Волод. Скрживелку, Льва Вуйтовича, Вікт. Шіндлера і дра Ад. Болянда комісарями скарбу в IX кл. ранґи в галицких властях скарбових.

— Молочарско-сироварский союз у Вижници видав слідуючу відозву: Молочарско-сироварский Союз, стоваришенє зареєстроване з обмеженою порукою у Вижници, повстав в цїли орґанїзациї молочарско-сироварского промислу серед галицких і буковиньских гуцулів. Єствуючі до сего часу рускі інституциї, маючі на цїли ті самі завданя, що і наше, себто орґанїзацию серед руского селяньства, звернули всю свою увагу на двигненє маслярства, як галузи молочарства найбільш відповідної до умовин і обставин нашого сїльского господарства. Показалось однак, що маслярство розвиваючись гарно на Поділю і Підгірю, не має жадних виглядів в околицях гірских, а то з ріжних причин, між якими найважнїйші є:

1) Розкиненість гірских господарств, невигідна достава молока і що через лихий транспорт до молочарнї знеохочують ся доставцї звертати збиране молоко назад. — 2) Через лиху комунікацию для відставленя виробленого масла, котре вимагає майже щоденно експедициї, щоби скоро прийти на призначене місце, прим. в лїтї, бо підлягає скоро зіпсутю. (З сиром нема того клопоту). 3) Що згрошевлене молока на масло дасть заледво 12—13 сот. коли перероблене на попитні сири дасть від 14—20 с. за 1 лїтру. — Инші відмінні обставини гірского господарства, які годі вичислити задля їх підробности, але які в своїй масї складають ся на характеризацию місцевих відносин цїлком несприяючих розвиткови маслярства.

Розібравши се, ми прийшли до того висновку, що наколи в гірских околицях маслярство не має жадної рациї єствованя, то сироварство, навпаки, являє ся для гір чимсь цїлком природним, як по легкости продукциї, так і по характеру продукциї. Збагнувши се, ми рішили забратись до орґанїзациї сироварства в наших горах, по обидвох боках Черемоша. В тій цїли і заснувавсь Союз молочарско-сироварский у Вижници на Буковинї. Союз заанґажував до сеї працї фахових людей для орґанїзациї закладаня молочарень, сироварень, господарско-молочарских і молочарско-сироварских курсів, взірцевих і розплодових стаен для коров, кіз і овець, запровадженє взірцевих пасовиск і полонин, видаванє популярної часописи по специяльній части і т. д. Союз відчинив свій склеп у Вижници і вже приймає замовленя на сири: „ементалер“ — „ейдамер“ — „трапістен“, а також на всілякі артикули з обсягу сироварства і взагалї молочарства. З новим роком буде уряджений молочарско-сироварский курс в Старих Кутах в Галичинї, слідуючий курс буде уряджений на Буковинї.

При заснованю всілякого рода товариств, звичайно, перш всього трівожать душу ріжні сумніви, та нас они не трівожать, бо ми занадто переконані, що наша суспільність розуміючи всю вагу розпочатого нами дїла, підіпре наше товариство численним вступленем в члени товариства; а там де є сила, там сумніви зникають, а замість їх повстає праця!

Для того вступайте численно в члени „Союза молочарско-сироварского у Вижници“. Най виносить 20 К і 2 К вписового (можна ратами). Декларациї і статути висилаєм безпроволочно на перше жаданє.

Хто хоче закласти в себе молочарско-сироварску спілку, (або спілку для плеканя дробу, кріликів) і взагалї, наколи хто хоче засягнути якихсь порад в дїлї молочарства — просимо звертатись до: Союза молочарского-сироварского у Вижници.— Дирекция Союза: Василь Павлюк, інстр. молоч.; Николай Меленка, надучитель, Ат. Дольницкий, учит.; Юліян Винницкий, купець; Ник. Гулейчук, промисловець.

— Страшна катастрофа в копальни. В копальни вугля коло міста Больтона в Англії стала ся минулої середи страшна катастрофа, котрої жертвою впало кількасот людий, а розміри сеї катастрофи перевисшають звістні доси з послідних часів. До закопу „Преторія“ вуглевого товариства „Гільтон“ спустило ся минулої середи рано около 800 робітників. Закоп сей складає ся з трох відділів: найвисший з них єсть Ерлї (Arley), відтак іде Ярд а найнизший є Трондертон. Всї три получені спільно з собою. Около 8 год. дав ся почути в цїлій охрестности сильний підземний гук, а небавком побачено, як із середущого закопу „Преториї“ з отвору Ярда почала добувати ся огниста пара. Змірковано, що наступив вибух ґазів і поспішено зараз на ратунок. В закопі Ерлї запала ся вінда, але її направлено і виратувано всїх гірників. Так само уратовано робітників із закопу Трондертон. В закопі Ярд, звідки бухали ґази, положенє показало ся страшним. Находило ся там 352 робітників. Ратунковий корпус дістав ся лише на 150 метрів в глубину і добув 10 трупів. Наперед спущено до закопу два канарки, бо ті птиці дуже вразливі на троячі ґази. Коли канарки вернули ся живі, поспішено з ратунком. Перший спустив ся в долицу підінспектор Рустон, але не маючи охоронної маски, погиб від троячих ґазів. Показало ся, що в глубинї закопу шалїє пожежа та що всї робітники, які там находили ся, погибли. Оден із сьвідків катастрофи, що в хвили вибуху ґазів находив ся недалеко копальнї, оповідає відтак таке: Дим, що добував ся з отвору закопу, звернув насамперед мою увагу. За хвилю настав страшний вибух. Дим і полуминь вибухли як з гармати. Огонь видобув ся з великим тріском на верх і розсипав ся на сусїдні будинки. В закопах мусїли діяти ся страшні сцени. — Оден з людий, що брали участь в ратунковій акциї, так представляє події в нутрі копальнї: Струя воздуха була така сильна, що гнала находячих ся в копальни хлопців і мужчин вздовж ґанків, ударяючи ними о стїни так довго, аж перемінили ся в безобразну масу. І тому всї трупи, які найдено, страшенно покалїчені. Одного хлопця добуто без голови, рамен і ніг. — Коли приглашено пожежу, пущено в рух вентиляцийні прилади, щоби уможливити ратунковому корпусови побут в закопі. Поділено єго на 12 відділів. Члени єго в охоронних шоломах дістали ся з Ерлї підземним хідником до Ярду. Всюди стрічали лише трупи. По кількагодинних гляданях стратили надію, аби хтось міг лишити ся при житю. Але се їх не спиняло. З нараженем власного житя глядано дальше і в 24 годинах найдено ще трох гірників при житю. Коло копальнї стоять тисячі людий, переважно родини жертв. При добува-

---

ними масивними, то тепер якийсь Тріффоль з Тур у Франциї зачав виробляти дзвони порожні. Они показали ся так практичними, що славний циклїст Стентон виказав перший їх велику практичність, зробивши на колесї з порожними зелїзними дзвонами 80 кільометрів до 3 годин, 14 мінут і 8 секунд. Той сам фабрикант в Тур зачав виробляти такі вельоципеди, в котрих передне колесо було дуже високе а задне дуже мале. Таких вельоципедів уживано якийсь час в сїмдесяти роках, але они показали ся непрактичними і не довго удержались.

Для більшої безпечности роблено машини до їзджeня на трох колесах або т. зв. трицикли, котрі пізнїйше набрали по великих містах значіня яко візочки до розвоженя всїляких товарів. Наконець в 1885 р. зачала анґлїйска фірма Редж (Rudge) виробляти біцикли з однаковими низькими колесами, котрим надала назву „ровер“. Сї ровери удержались і до нинї, хоч не одно на них поправлено і уліпшено. Колеса при роверах були обведені довкола грубим ґумовим обручем, котрий пізнїйше роблено порожний в серединї. Найважнїйше однак уліпшенє завів ірляндский ветеринар Динльоп (Dunlop), котрий до коліс ровера дав ґумові обручі до надуваня воздухом. Обручі тоті складають ся в серединї з рурки на воздух і з верхної грубої до 2 цалів ослони, котрі наповняє ся воздухом за помочию малої т. зв. воздушної помпи. На тім кінчить ся найважнїйше уліпшенє вельоципедів. Додати би хиба ще лиш то потреба, що для зменшеня тертя оси об колодки колеса додано між вісь а її ложе сталевий шріт, внаслїдок чого рух т. зв. посувистий змінено на поточистий, через що тертє значно зменшило ся і оборот колеса став лекший. Наконець ужито ще й бензинових моторів і так давні вельоципеди перероблено поправдї на моторові візочки.

3.

Шини на зелїзници, їх історія і техніка. — На льокомотиві. — Дещо про ранжоване або порядковане на двірци. — Способи забезпеченя поїздів від нещасливих случаїв.

Хто видумав шини? Хибно було би гадати, що шини або дороги з колїями настали аж тодї, коли придумано льокомотиви. Нї, шини і дороги з колїями суть далеко старші як льокомотиви; їх знали вже стародавні Греки і Римляни і тому нинї вже не знає ся, хто перший їх видумав. Требаж мати то на увазї, що колїя в нашій мові значить поправдї той слїд, який лишає колесо по собі на мягкій землї, а аж в дальшім значінню називаємо колїями штучно зроблені з дерева або якогось иншого материялу слїди, по котрих мають котити ся колеса воза, щоби тим лекше було їхати. Отже такі камінні колїї робили вже стародавні Греки на своїх дорогах і кілька таких відкопано в нинїшних часах. Римляни робили колїї з дерева а римский історик Тацит називає їх „довгими мостами“ (pontes longi). В нїмецкім містї Оснабрік зроблено збірку всїляких шин на сьвітї і там находять ся дилї, з котрих Римляни вже два тисячі лїт тому назад поробили були колїї під свої вози, щоби тим лекше могли по них їздити. Дилї ті складано на дорозї один за другим а обі колїї віддїлено від себе палями.

Подібні колїї роблено в копальнях а оріґінальна така з 16. столїтя, нагадуюча зовсім наші теперішні зелїзниці, походить з копальнї в Брад на Угорщинї. Конструкция її була зовсім проста. На вишутрованій дорозї були покладані поперечні пороги а до них прибиті подібно як теперішні шини деревляні палї; по них їздили деревляні візки, котрі замість коліс мали деревляні клеци з вирубаною довкола карбою, котрою котили ся по полях, що служили за шини. В сто лїт пізнїйше, около 1650 р., на одній дорозї в Англії ужито перший раз металевих шин. Дорога та служила до перевозу камінного вугля. На ній покладано насамперед чотирогранні деревляні шини, на котрі зверха прибито грубу зелїзну бляху; по тих шинах мали конї тягнути візки з вуглем. Небавком опісля настали в Англії перші жолобковані шини. Опісля настали зелїзні шини з литого зелїза а пізнїйше з кованого зелїза. За підставу до них уживано насамперед тесового каміня а пізнїйше деревляних порогів.

(Дальше буде).

ню і розпізнаваню трупів розгравають ся страшні сцени. Вибух після гадки знатоків міг наступити лише в той спосіб, що котрийсь з гірників засьвітив сірничок, а від того заняли ся вибухові ґази.

— Дрібні вісти. Нові уряди почтові входять в жите з днем в Глинній коло Зборова і в Беремянах коло Яслівця. — Розправа против руских академиків обжалованих о університетскі непокої відбуде ся перед львівским судом дня 14 лютого, обжалованих єсть 101 осіб. — Вчера перед полуднем відбув ся похорон убитої артистки Оґіньскої-Шендеровичевої при численній участи публики. Убийник єї Левицкий позістає у вязниці. Оборони єго підняв ся радник др. Перацкий. — П. Александер Бульбак згубив на ул. Яблоновских два портфелі, в котрих було 30 корон і карта трамваєва. — На ул. Жовківскій знайдено книжку службову Івана Сенькова з Мокротина. — Торговельникови Теодорови Малковови розбито пивницю при ул. Скарбківскій ч. 33 і вкрадено 14 жовтих кожушків з чорних баранів і 30 білих шкірок з чорним волосом, все разом вартости 200 кор. — Купець Хаскель Сеґаль, при ул. Бема ч. 15 віддав в руки поліції 15-літного Івана Маркевича, сина возьного, замешкалого в тім самім домі, котрий доробивши собі ключі до єго пивниці, спускав з бочок вино і спіритус та продавав в місті. Сеґель обчисляє свою шкоду на 400 кор.

— З бразилійских кольоній. Руска часопись народна „Прапор“, що доси виходила в Куритибі в Бразилії, перенесла ся вже до Прудентополіс і доносить тепер, що слідує: „Народний З'їзд в Куритибі узнав місто Прудентополіс яко осередок руху параньских Українців і сюда після ухвали „Народного З'їзду“ і центрального комітету „Народної друкарні“ перенеслась і печатня „Прапора“. З сеї причини в неділю 13 с. м. зібрались на спільне засіданє — три виділи, трох українских товариств в Прудентополіс; тов. „Просьвіта“, тов. „Народний Дім“ і тов. „Руска Бесіда“, щоб офіціяльно перенняти нашу часопись і обдумати спосіб веденя адміністрациі та спосіб сплачуваня перенятого з Куритиби довгу; позаяк Куритиба не прислала спису річий в друкарни, ухвалено зробити спис перенятих річий тут на місци і роботу сю поручено п. Ілії Станкевичови; касиєром вибрано п. Андрея Гуцалюка.

На тім спільнім засіданю ухвалено скликати в неділю дня 18. грудня с. р. день перед сьв. Николаєм „Народне Віче“ до Прудентополя, щоб остаточно виконати ухвалу „Народного З'їзду“, значить вибрати „Народну Раду“ та „Раду шкільну“, щоб від Нового Року можна було систематично зачати орґанізацийну та просьвітну роботу. На вічу тім вибересь рівнож центральний комітет „Народної Друкарні“, котрий поведе дальше нашу часопись, бо теперішний заряд то лиш тимчасовий.

На кольонії Новембро засновано заходом о. Маркіяна Шкирпана товариство „Просьвіта“. Дня 3. падолиста відбулись перші загальні збори і вписало ся зараз 36 членів. До виділу війшли пп.: Михайло Бардаль яко голова, Іван Майчук яко заступник голови, Никола Хроміньский яко касиєр, Григорий Зубрицкий яко заст. касиєра, Данило Дерка яко бібліотекар, Іван Семчишин яко заст. біб., а Василь Личман, Михайло Цапляк і Яць Маштамер яко виділові. На сих зборах вибрано рівнож шкільний комітет, до котрого увійшли Яць Маштамер як предсідатель, Тимко Когут і Данило Дерка яко комітетові. Ухвалено зараз таксу шкільну, а іменно. Кождий господар бездітний платить 400 рейсів (40 сотиків) місячно, хто посилає одну дитину до школи платить 1 мілі 300 рейсів (2 К 70 сот.), а хто посилає двоє, то 2 мілі (4 К 80 сот.).

На кольонії Прудентополіс і в сусідних кольоніях появила ся саранча і наробила богато шкоди. Найбільше знищила засіви на Ітапара і на кольоніях Маркондес, Сан Педро, Жука, Прето і Барра Ґранде. На кольонії Сан Роке коли перейшла саранча, притьмила сонце, але шкоди нема ніякої. Збіжа в тім році на кольоніях майже усі суть надзвичайно хороші. Жита пшениці, вівси, лени вийшли так як рідко попередними роками. На кольонії Сан Роке одно зерно, на однім шакри, дало 173 стебел, розумієсь на сусідних шакрах сего нема і на сім самім шакри в инших місцях рідко можна було щось подібного бачити.

На кольонії Іраті поселились переважно Голяндці, Французи і Німці. Наших Русинів є 40 родин. Позаяк наші Русини на Іраті так порозкидані по всіх усадах, що годі їм зорґанізуватись, радимо — пише „Прапор“ — щоб п. кольоністи рускі на Іраті старались у свого п. шефа, щоб поміщував наших людий разом. В таких кольоніях хотяй би було і 80 родин, з причини недоступних місць, які їм призначено, орґанізация народна є неможлива, школу отворити так само є річию трудною.

— Оперезаний вужом. Бразилійский „Прапор“ доносить: В удільній бразилійскій державі Пара на кольонії Прата пішов тамошний мешканець Себастиян на польованє і в лісі зараз недалеко єго хати напав на него вуж величезних розмірів і обвив ся довкола него, оперезав єго собою, звинувшись в кілька перстенів. Себастиян мимо своєї величезної сили не міг увільнитись від вужа. В перестраху почав кричати і на єго крик надбігла єго жена (Индиянка), котра бачучи свого мужа в такім страшнім положеню, не надумуючись, прискочила до борикаючих ся, відтяла вужови голову і в той спосіб оборонила мужа від нехибної смерти. Себастиян однак лежить недужий, бо вуж так єго сильно стиснув, що поломив ребра, а майже ціле тіло чорне від синяків.

— Зловлений вломник. Судовий офіциял п. Антін Щебльовский вернувши оногди до свого помешканя при ул. Піярів ч. 15, застав в нім злодія, котрий господарив там по своєму. При помочи сусідів удало ся злодія зловити і віддати в руки поліциі. Він поотвирав вже був всі шафи і шуфляди і зачав виносити річи до кухні. Злодій називає ся Кароль Адамовский і єсть машиністом без роботи. При ревізиї на поліциі знайдено при нім 37 кор. 14 сот., два поляреси, перстінь з рубіном, срібний годиник з золотим ланцушком, кораль довготи 2 цм. і книжочку каси ощадности, на котру складав „зароблені“ на свій лад гроші.

Телеґрами.

Одеса 26 грудня. З увязнених дня 21 с. м. студентів признано 120 невинними, позаяк власти ствердили, що они в зборах на університеті не брали безпосередної участи.

Антверпія 26 грудня. Оногдашної ночи при устю Шельди наїхав пароплав „Фінляндия“ на пароплав „Балтик“ і сей послідний затонув а з ним 6 людий з залоги.

Ножан ле Ротру 26 грудня. Блискавичний поїзд наїхав у віддалі 2 кільом. від Шатоден на віз, котрим їхало 9 осіб, в хвили, коли віз той переїзджав через шлях зелізничий; 6 осіб згинуло, а 3 єсть поранених.

Чікаґо 26 грудня. Після компромісового предложеня в справі жадань машиністів на західних зелізницях предвиджене єсть підвисшенє їх платні о $33^{1}/_{3}\%$.

Пекін 26 грудня. Вийшов другий едикт цісарский, розпоряджаючий, щоби виготовлено і предложено цісареви проект конституциї з одвічальним кабінетом. В виду едикту з попередного дня, котрим заказано всяку аґітацию в користь парляментаризму, уважають другий едикт за розважний спосіб, щоби увзглядити загальне бажанє заведеня парляментаризму а неуступити нічого з достоїнства правительства.

За редакцию відповідає: Адам Крехове цкий.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом І. Недопада. (Телефона ч. 527).